

ביאורים לכמה מדברי המסורה – פרשת פנחס

1) כה/יד – "וַיֵּשׂם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמוֹפֵק אֲשֶׁר הוֹפֵק אֶת הַמְדִינִית, זְמִיר בֶּן סְלוּא". המלים "אשר הוכה את המדינית" לכאורה מיותרות, כי בלאו הכי היא מוזכרת בפסוק הבא (כה/יד). ונ"ל, שזה כתוב ללמד על הסיבה שנהרג זמיר, על שנזדווג בבת אל נכר, כמבואר בסנהדרין (פב.) – "הבועל ארמית כאילו מתחתן בעבודת כוכבים". והענין הוא, שהמכיר את עליוניותו של ישראל, מבין שההבדל בין ישראל לאוה"ע הוא כמו ההבדל מה בין אדם לבהמה. (מהר"ל, "נר מצוה", דף יז). ולכן אם היא כל כך מצאה חן בעיניו עד כדי ההזדווגות, הרי יש בזה סימן היכר עליו שיצא מכלל ישראליותו.

2) כו/כד – "לישוב משפחת הישובי, לשמרון משפחת השמרוני". במסורת רשום: ארבעה פסוקים שכל תיבותיהן יש בהן אות ש'. (ואלו הם: במדבר כו/כד, כו/לא, שיר השירים א/א, דברי הימים א א/כד). ונ"ל ע"פ זהר א/ב: ש' היא אות אמת.

ובתיקוני זהר תיקון כ"א דף מד: לאות ש' ג' ראשים: כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות.

1. ובכן הפסוק בענין שם בן נח, (דברי הימים א הני"ט), ענין משמעות של האות ש' ברורה כי הוא ייסד בית מדרש (תרגום יונתן על בראשית כב/ט), והעביר בית המדרש ליעקב' נינו, והיו שם גם שלח וגם ארפכשד, הדורות שביניים.

2. וכן בענין אות ש' של תחילת "שיר השירים", ברור שכל המגילה הוא קודש קדשים, ודלא כמו שחושבים טפשים שבעולם.

3. ובענין פסוקו 'ישוב ואשריאל', ראה מה שכתב "חזקוני" כאן.

ונ"ל כי יששכר הוא סמל ללימוד תורה (כמפורסם דבר חז"ל אודות יששכר וזבולון, עירובין ק:). והעביר תורה לבניו. ונ"ל כי בשמו של יששכר יש ב' פעמים ש', אחד תורת הנגלה וא' תורת הנסתר (ראה המלבי"ם על תהלים א/ב על "בתורת ה', ובתורתו"). ראה עוד הערתנו על ביאור דברי מסורת בפרשת ויצא ל'יח.

וכאן בא לפרט דרכי הקנין:

א. תורה נקראת ביישוב. (ישוב-הדעת, אבות ו', מ"ח דברים שהתורה נקנית).

ב. וכן 'שמרונני', הוא כענין "ושמרתם ועשיתם", רש"י על דברים ד/ו, בשם ספרי, "ושמרתם - זו המשנה" כלומר שהאדם לומד שוב ושוב בצפייה והמתנה עד שתגיע שעת מעשה לידו. ונותנים לו שכר בשעת הלימוד כאילו קיים בפועל. (יערכי הכינויים" לבעל "סדר הדורות", ערך שומר) וזהו כאן "שמרונני", אותו ביטוי שאומרים למלאכים המלווים לו לאדם (ברכות ס:). תמתינו לו.

ג. וכן "אשריאל" הוא אותיות "ישראל" שהיא אורייתא דלעילא. ("ישראל סבא").

ד. "שכם" הוא ענין להשכים וללמוד. (גיטין ז).

ולכן בכל אחד מארבעתם מופיעה בכל תיבה אות ש', אות אמת.

ונ"ל להביא כאן דברי "היכל הברכה" על בראשית מו/יג: "ויפֹּה" (בנו של יששכר) - האות ו' הוא בדגש, "שצריך ללמוד תורה בפה מלא וגדוש" עכ"ל. ונ"ל להוסיף על דבריו כי "תולע" שם, הוא ע"פ מנהגו של דוד המלך "שהיה מעדן עצמו כתולעת" (מו"ק טז:). שיושב כפוף על הארץ ולומד, ולא נוהג שררה כאשר לומד, כמו אלו היושבים אפרקדן בדרך פינוק.

3) כה/יב – "הנני נותן לו את בריתי 'שלום'" (ו' קטיעא)

א. עיין קידושין סו.;

ב. וע"ע "העמק דבר", בתוספותיו שבסוף ספר במדבר לפסוק זה, המפרש שנהג בשלום יתר על המדה, שהוא לא נלחם נגד פסל מיכה ולכן יש לו ו' קטיעה. "העמק דבר" מסתמך על תדא"ר

י"א (=מדרש תנא דבי אליהו רבא פרק יא) התולה אשמה בפנחס. (ופנחס הוא אליהו)

4) כז/יג – "עלה אל הר העברים וראה את הארץ וראיתה (=בתוספת ה"א) אותה"

כבר הזכרנו בביאורנו לבראשית ו/ד, תוספת אות ה' היא אות החוזק. כן כאן אצל משה לא היתה לו ראייה מגושמת בעיניו, אלא ראיית חזון-לבו ברוחניותו של א"י, ראייה שהיא תקיפה יותר!

5) כז/יט – "קח את יהושע... וצויתָה (בתוספת ה') אותו לעיניהם"

רש"י כתב: "וצויתה אותו על ישראל, דע שטרחנין הם, סרבנים הם. על מנת שתקבל עליך". נ"ל, כי לכן צוה לו למשה ציווי חזק לא לנהוג בהם בחוסר סובלנות, לכן הוסיף כאן אות ה'.

6) לב/לב – מסורת מציינת י"א פסוקים המתחילים בני ומסתיימים בני.

דרוש על כך, עיין של"ה, דרוש מטות- מסעי. עיין עוד ביאורנו לויקרא יג/ט.